

Rotavirus är en mycket vanligt förekommande sjukdom bland föl. Vid ett utbrott kan upp emot 70 procent av fölen bli sjuka och drabbas av diarré. Men få blir så dåliga att de dör.

Rotavirus

– gissel för den som drabbas

Alla vill vi ha friska, pigga föl och det är viktigt att i så hög grad som möjligt förebygga utbrott av sjukdomar som rotavirus. Foto: Petri Johansson/Kanal75

Aven uppfödare som gjort allt för att förebygga sjukdomar och skador kan drabbas av utbrott av fölsjukdomar i sitt stall. Dit hör till exempel utbrott av rotavirus. I Sverige har det under vissa år förekommit stora utbrott av föl-diarré där rotavirus varit orsaken eller en del av sjukdomsutvecklingen.

Det är ett mycket resistent virus som överlever i hästens miljö under lång tid och kan orsaka nya utbrott.

Ett föl som insjuknar av rotavirus får diarré med lös avföring som kan variera från lite kletig till vattentunn. Diarrén kan vara mellan två och tolv dagar men det har visat sig att den

genomsnittligt varar drygt två dagar.

Fölen är som känsligast för rotaviruset mellan två dagars till sex månaders ålder. De smittas genom kontakt med varandras avföring och inkubationstiden är en till fyra dagar. Avföringen avger virus i stora mängder och kan smitta upp till sex dagar efter att avföringen återfått normal konsistens.

Unga föl i farozonen

Förutom diarrén yttrar sig sjukdomen också ofta genom matvägran, slöhet och uttorkning. Diarrén kan också ge skador på tarmslemhinnan vilket kan leda till att näringsämnen inte kan tas upp ordentligt.

Så även om viruset i sig inte är död- ▶

Rotavirus

Rotavirus förekommer över hela världen och i princip alla vuxna hästar har antikroppar mot rotavirus. Det orsakar diarré hos unga individer oavsett djurslag.

I Sverige ses rotaviruset främst bland kalvar, smågrisar och föl. Men rotavirus drabbar också människor. Viruset smittar från föl till föl och avföringen är smittförande.

Symptom hos häst: Diarré vars konsistens kan vara allt från vattentunn till krämig.

Dessutom ger den ofta: påverkan på allmäntillståndet, matvägran, feber, koliksymptom och uttorkning.

Hos de yngsta fölen kan den ge ett livshotande tillstånd.

ligt krävs ändå en snabb behandling med vätska och elektrolyter för att undvika följsjukdomar eller svåra fall av uttorkning. Förutom behandling med vätska och elektrolyter har det visat sig att morotspuré kan fungera stoppande när föl drabbats av diarré men det finns ingen vetenskaplig forskning som belägg.

Risken för uttorkning gäller speciellt de yngsta fölen som är mest utsatta och lätt drabbas av allvarlig uttorkning och därmed störningar i elektrolytbalansen. I sådana fall kan viruset utvecklas till en dödlig sjukdom på bara några timmar. Svåra fall kan också kräva intensivvårdsbehandling med dropp och där även så kallad plasma används.

Förebygg sjukdomsutbrott

För att förebygga utbrott av sjukdomar som rotavirus gäller allmänna och grundläggande råd som att hålla ston och föl i mindre grupper för att minska smittryck och stress. Att undvika omflyttningar mellan grupper och att hålla gårdens egna ston och föl isolerade från ston utifrån och/eller tävlingshästar är också viktigt oavsett omfattningen på ens uppfödning.

Det går också att indela grupperna efter fölens ålder eftersom fölen successivt bygger upp sitt immunförsvar och blir mer motståndskraftiga mot olika sjukdomar.

Generellt gäller också att dräktiga ston som ska flyttas bör göra det minst en månad före beräknad fölning. Det för att hinna bilda antikroppar i den nya miljön och som sedan ska överföras till fölungen genom råmjölken.

Plasma och vaccination

Ston som läcker råmjölk innan fölningen, eller som fölär för tidigt och där råmjölken inte hunnit bildas, kan inte överföra tillräckligt mycket antikroppar till sina föl via mjölken. Om man har sådana ston som fölär i samband med ett utbrott av rotavirus kan det vara aktuellt att också ge plasma intravenöst eller oralt för att stärka fölets immunförsvar och förebygga sjukdom.

Idag finns också möjlighet att vaccinera stoet för att förebygga rotavirus. Enlig rekommendationen från SVA ska stoet då vaccineras i 8:e, 9:e och 10:e dräktighetsmånaden. 🐾

TEXT:

Lena Karlsson

Sjukdomsutbrott kan förebyggas genom att bland annat hålla ston med föl i mindre grupper för att minska stress och smittryck. Foto: Kanal75

Råd vid utbrott av rotavirus

Vid ett utbrott av rotavirus är det viktigt att hejda och begränsa smittspridningen. Det är viktigt att försöka isolera de sjuka fölen. All övrig förflyttning av ston ska undvikas i mesta möjliga mån. Det är också lämpligt att särskild personal tar hand om de sjuka hästarna alternativt att såna grupper sköts sist under en arbetsdag. Besök på gården/stuteriet ska undvikas i möjligaste mån.

I stallet eller lösdriften

- Rensa stallet på alla lösa föremål som hinkar, redskap, krubbor, ryksaker, täcken, övrig utrustning.
- Borsta väggar, tak och golv rena för att få bort så mycket organiskt material som gödsel, spindelväv, strö och foder.
- Tvätta bort all synlig smuts från inredningen med vatten och rengöringsmedel. Vanlig såpa duger. Skölj med rent vatten och låt torka.
- Desinficera sedan hela stallet med exempelvis Virkon S. Följ bruksanvisningen. Skölj inte utan låt torka.
- Skura alla lösa föremål, skölj och låt torka. Spraya eller doppa (låt verka eller ligga i 20 minuter) allt. Skölj sedan allt mycket noga.
- Alla tvättbara textilier som täcken, kläder och annat blötlägg i 20 minuter i Virkonlösning och tvättas sedan i maskin i 60 eller 40 grader.

- Låt utrymmena stå tomma ett tag innan nya hästar tas in.

Utomhus

De hagar eller andra områden där sjuka hästar vistats och som kontaminerats med avföring betraktas som smittfarliga och ska inte användas under en längre period.

Du själv och skötsel av sjuka hästar

- Använd överdragskläder och särskilda skor eller skoskydd. Var noga med hygien; tvätta händerna ofta och använd handsprit.
- Använd särskild utrustning vid mockning och fodring.
- Avföring från sjuka föl är smittsam och ska hanteras som smittfarligt avfall. Ett tips är att gräva ner avföringen.

KÄLLOR: SVA, Svensk Veterinärtidning, ASVT:s Uppfödarutbildning